

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

Cofnodion y cyfarfod hybrid a gynhaliwyd ar 25 Mehefin 2025

YN BRESENNOL:	Y Cynghorydd Keith Roberts (Cadeirydd) Y Cynghorydd Llio A Owen (Is-gadeirydd) Y Cynghorwyr Non Dafydd, Paul Ellis, Jeff Evans, Carwyn E Jones, Gwilym O Jones, Dylan Rees, Ken Taylor
WRTH LAW:	Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd Rheolwr Dysgu a Datblygu Adnoddau Dynol (ar gyfer eitem 3) Swyddog Pwyllgorau (SC)
HEFYD YN BRESENNOL:	Y Cynghorydd Aled M Jones
YMDDIHEURIADAU:	Dim

Croesawodd y Cadeirydd bawb i'r cyfarfod, yn enwedig y Cynghorydd Paul Ellis i'w gyfarfod cyntaf o'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd.

1. DATGAN BUDDIANT

Ni dderbyniwyd yr un datganiad o fuddiant.

2. COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion drafft y cyfarfodydd blaenorol o'r Pwyllgor a gynhaliwyd ar 19 Mawrth a 20 Mai 2025 a chadarnhawyd eu bod yn gywir.

3. DATBLYGU AELODAU

Cyflwynwyd - adroddiad y Rheolwr Dysgu a Datblygu Adnoddau Dynol ar yr hyfforddiant a gynigiwyd i'r aelodau ers y cyfarfod o'r Pwyllgor hwn ym mis Tachwedd 2024.

Adroddodd y Rheolwr Dysgu a Datblygu Adnoddau Dynol bod 55 o gyfleodd hyfforddi a datblygu wedi cael eu cynnig i aelodau ers mis Ebrill 2023 hyd yma, sy'n dangos ymrwymiad y Tîm Dysgu a Datblygu i gynnig dewis eang o gyfleoedd dysgu gwerthfawr i aelodau. Pwysleisiodd y Rheolwr Dysgu a Datblygu Adnoddau Dynol bod pwys mawr wedi'i roi ar hyfforddiant mandadol, a bod tueddiadau cadarnhaol wedi cael eu cofnodi. Mae cynnydd hefyd wedi cael ei gofnodi yn nifer yr aelodau sydd wedi cwblhau'r hyfforddiant lechyd a Diogelwch a Seiber Ddiogelwch.

Eglurodd y Rheolwr Dysgu a Datblygu Adnoddau Dynol bod disgwyl i bob aelod gwblhau'r sesiynau hyfforddi mandadol o leiaf, a bod hyfforddiant bellach ar gael i gefnogi'r teitlau allweddol hyn.

Bydd y drafodaeth yn canolbwyntio ar y teitlau lle mae'r lefelau cwblhau yn isel, yn cynnwys Cydraddoldeb a Diogelu. Mae'r aelodau sydd heb gwblhau'r teitlau hyn wedi cael eu gwahodd i fynychu hyfforddiant gorfforaethol ar yr 2il a'r 8fed o Orffennaf 2025.

Adroddodd y Rheolwr Dysgu a Datblygu Adnoddau Dynol y bydd y Tîm Dysgu a Datblygu Adnoddau Dynol yn gweithio'n agos â'r Gwasanaethau Democratiaeth i gwrdd ag unrhyw anghenion hyfforddi yn sgil y newidiadau i'r trefniadau craffu lleol.

Canolbwyntiodd y drafodaeth ar y cynnydd a wnaed yng Ngham 1af y Cynllun Datblygu ar gyfer Arweinwyr Grŵp. Nodwyd bod pob Arweinydd Grŵp wedi cwblhau'r Proffil DiSC (personoliaeth) a, lle bo'n berthnasol, wedi cymryd rhan mewn sesiwn dadansoddi un i un gyda hyfforddwr allanol arbenigol.

Mae trefniadau ar waith i symud ymlaen i Ail Gam y Cynllun, sy'n cynnwys cyfres o sesiynau hyfforddi ffurfiol dwyieithog, a fydd yn cychwyn fis nesaf.

Nodwyd bod diweddariadau chwarterol ar yr aelodau sydd wedi cwblhau hyfforddiant yn cael eu rhannu â'r Gwasanaethau Democratiaidd ac arweinwyr grŵp maes o law.

Mynegwyd pryder nad oedd rhai aelodau wedi cwblhau'r hyfforddiant mandadol. Holwyd p'un a oedd yr aelodau hynny wedi cael eu hatgoffa i fynychu. Dywedodd y Rheolwr Dysgu a Datblygu Adnoddau Dynol bod ffigurau presenoldeb chwarterol yn cael eu rhannu â'r Pennaeth Gwasanaethau Democratiaidd a Chadeirydd y Pwyllgor Safonau, sy'n trafod materion hyfforddi â'r arweinwyr grŵp perthnasol fel y gallant annog eu haelodau i fynychu.

PENDERFYNWYD nodi cynnwys yr adroddiad.

4. AMSERU CYFARFODYDD Y CYNGOR

Cyflwynwyd - adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democratiaidd ar y broses statudol ar gyfer adolygu amseroedd cychwyn cyfarfodydd Pwyllgorau ffurfiol.

Adroddodd y Pennaeth Gwasanaethau Democratiaidd ei bod hi'n amserol ymgynghori â'r aelodau etholedig er mwyn cael eu barn ar amseroedd cychwyn cyfarfodydd statudol y Cyngor. Dywedodd bod yr adolygiad diwethaf wedi cael ei gynnal yn hydref 2022. Ers hynny, mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi canllawiau statudol i helpu Cyngorau gwrdd â'r gofynion.

Mae Canllawiau Llywodraeth Cymru'n nodi bod angen ystyried y pwyntiau isod: -

- a. *A fyddai hi'n well cynnal cyfarfodydd yn ystod y dydd neu gyda'r nos;*
- b. *A fydd y cyfarfodydd yn cael eu cynnal wyneb yn wyneb, yn gyfan gwbl ar-lein, neu mewn sawl lleoliad;*

- c. *Yr hyd a ffafirir ar gyfer cyfarfodydd;*
- d. *A yw adegau penodol yn achosi trafferthion i gynghorwyr â nodweddion penodol, fel oedran, rhyw, crefydd, cyfrifoldebau gofalu neu fod mewn cyflogaeth.*

Adroddodd y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd y bydd ymgynghoriad 6 wythnos o hyd yn cael ei gynnal yn ystod Gorffennaf ac Awst. Roedd yn croesawu ymateb y Pwyllgor i'r arolwg.

Mynegwyd pryder ynglŷn â'r effaith y gallai cyfarfodydd gyda'r nos ei gael ar staff ac aelodau. Dywedodd y Pennaeth Democratiaeth y byddai'r staff sy'n mynychu cyfarfodydd yn cael cyfle i roi eu barn unwaith y bydd yr aelodau wedi rhoi adborth drwy gwblhau'r holiadur. Hefyd, amlygwyd pwysigrwydd cynnal cyfarfodydd ar yr un diwrnod o'r wythnos, er mwyn helpu aelodau sydd gan ymrwymiadau teuluol a gwaith.

Nodwyd y bydd adroddiad sy'n crynhoi canfyddiadau'r ymgynghoriad yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn yr hydref, ac y bydd argymhellion yn cael eu cyflwyno i'r Cyngor llawn ym mis Rhagfyr.

PENDERFYNWYD argymell bod y Pwyllgor yn: -

- **Cytuno i ymgynghori gydag aelodau ar amseru cyfarfodydd**
- **Cytuno i'r amserlen a nodir ym mharagraff 12 yn yr adroddiad.**
- **Ystyried a chymeradwyo'r ddogfen ymgynghori yn atodiad A.**

5. DIOGELWCH AELODAU

Cyflwynwyd - adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd ar yr arweiniad a'r cymorth sydd ar gael i aelodau o safbwynt eu diogelwch personol yn eu rôl fel Cynghorwyr.

Adroddodd y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd bod cefnogaeth ar gael drwy'r Cynghorydd Swyddogion Etholedig, PC Jaggard o Heddlu Gogledd Cymru drwy'r cynllun 'Ymgyrch Ford' sy'n cael ei ariannu gan y Swyddfa Gartref. Mae'r Cynghorydd wedi bod yn cynnal sesiynau briffio i aelodau awdurdodau lleol, ac mae 14 aelod o Gyngor Sir Ynys Môn wedi mynychu un o'r sesiynau ddechrau mis Mehefin. Nodwyd y bydd sesiynau pellach yn cael eu cynnal yn ystod ail hanner 2025.

Adroddodd y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd bod pryderon ynglŷn â diogelwch ac aflonyddu yn gallu cael effaith andwyol ar les aelodau. Fe wnaeth atgoffa'r Pwyllgor bod gan y Cyngor wasanaeth cwnsela cyfrinachol i aelodau sy'n cael ei ddarparu gan Medra, yn ôl y gofyn.

Nodwyd y bydd y Gwasanaethau Democrataidd yn datblygu canllaw manwl i aelodau dros fisoedd yr haf a bod croeso i'r aelodau gyfrannu at y canllaw hwnnw. Fe wnaeth y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd annog aelodau sydd heb fynychu un o'r sesiynau briffio ar ddiogelwch i wneud hynny.

Fe wnaeth yr aelodau fynegi pryder ynglyn â sylwadau negyddol yn y wasg a sylwadau maleisus am y Cyngor ac aelodau ar y cyfryngau cymdeithasol. Mewn ymateb dywedodd y Gwasanaethau Democrataidd bod sylwadau sarhaus ar-lein ar gynnydd, ac fe awgrymodd ei fod holi PC Jaggard i weld a oes sesiynau briffio ar gael i godi ymwybyddiaeth aelodau ynglyn â chadw'n ddiogel ar-lein.

PENDERFYNWYD: -

- **Nodi cynnwys yr adroddiad a sylwadau'r aelodau ar faterion diogelwch.**
- **Cytuno bod y Gwasanaeth Democrataidd annog pob aelod i fynychu hyfforddiant diogelwch yr Heddlu.**
- **Cytuno bod y Gwasanaethau Democrataidd yn rhannu dogfen ganllaw syml gydag aelodau.**

Daeth y cyfarfod i ben am 10:45 yb

**Y CYNGHORYDD KEITH ROBERTS
CADEIRYDD**